

=

СРОДКІ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ў НАЗВАХ САЙТАЎ

Сарока А.Д.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

Наўроцкая І.В. – выкладчык

Адзначана, што выкарыстанне беларускай мовы ў назвах сайтаў паказвае на ўзровень выкарыстання і запатрабаванасці нацыянальнай мовы. На матэрыяле 96 сайтаў, якія названы сродкамі беларускай мовы, робіцца выснова, што пераважная большасць імёнаў інтэрнэт-старонак складаецца з беларускіх слоў, наступныя паводле распаўсюджанасці – элементы рускай і англійскай моў. Сродкі беларускай мовы ў назвах сайтаў адлюстроўваюцца часцей за ўсё ў форме цэлага слова, што выступае фактарам яе пашырэння і дазваляе грамадзянам Рэспублікі Беларусь актывізаваць увагу да нацыянальнай мовы і культуры.

Д. М. Тушынскі ў рабоце “Маніторынг моўнай сітуацыі ў Беларусі і “Атлас моў свету, якім пагражае знікненне. Частка 2” паказаў некалькі фактараў небяспекі для моў, распрацаваных ЮНЭСКО, і вызначыў, што беларуская мова зараз знаходзіцца не ў лепшым стане: большасць беларусаў валодаюць беларускай мовай хаця б у нейкай ступені, але калі разглядаць літаратурную мову і менавіта размовы, то “наша сітуацыя выглядае крытычнай” [1]. У тым ліку даследчык вызначае, што калі мы і маем дастаткова пісьмовых матэрыялаў на беларускай мове для яе вывучэння, але усё ж такі, гэта параўнана з, напрыклад, рускай мовай. Аднак беларуская мова абараняецца дзяржавай, улічваючы перадачу сродкамі нацыянальнай мовы назваў станцый у мінскім метро. Гэта, як і некаторыя іншыя фактары са спісу ЮНЭСКО, паказвае на тое, што беларуская мова знаходзіцца ў небяспечным стане, але не на грані вымірання. Аднак Дзяніс Міхайлавіч лічыць, што ўсё адносна і для Беларусі патрэбна асобная сістэма фактараў [1].

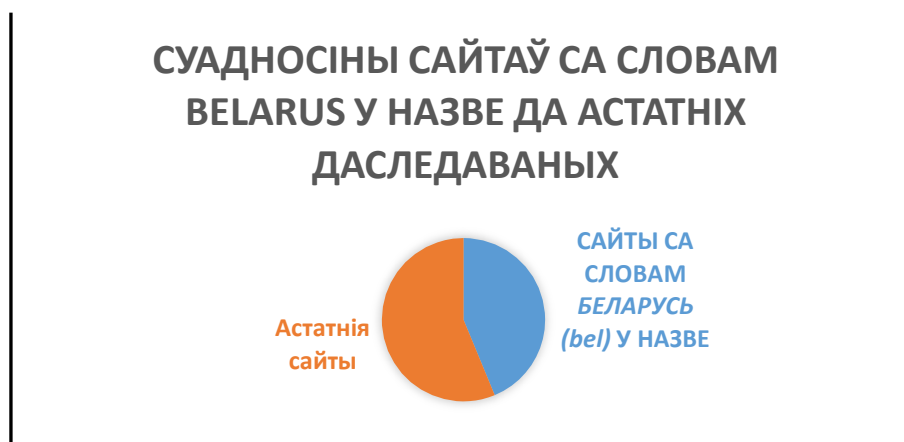
З пашырэннем інтэрнэту ўсё больш сайтаў прадстаўляюць інфармацыю на рускай ці англійскай мове. У сувязі з гэтым узнікае пытанне: колькі сайтаў выкарыстоўваюць сродкі беларускай мовы ў назве (менавіта названыя па-беларуску)? Адзначым, што выкарыстанне беларускай мовы ў імёнах сайтаў, як і аб’явы ў метро і колькасць надрукаванай літаратуры, паказвае ўзровень выкарыстання і запатрабаванасці беларускай мовы.

Матэрыялам для даследвання паслужылі 96 сайтаў, у назвах якіх утрымліваюцца сродкі беларускай мовы: 50 адзінак выбраны з рэсурса sbur.com, які прадстаўляе пошукавую аптымізацыю і дае магчымасць праглядаць ТОП-сайтаў па краінах, 46 назваў узятыя з партала kak.znate.ru [2, 3]. Аб’яднанне двух суцэльных выбарак дазваляе прадэманстраваць шырыню выкарыстання сродкаў беларускай мовы, улічваючы той факт, што беларускамоўнае імя не гарантуе занясенне сайта ў спіс топавых, аднак можа служыць пэўным паказчыкам прыцягнення ўвагі карыстальнікаў. Трэба адзначыць, што слова *Беларусь* у лацінскім напісанні *Belarus*, якое выкарыстоўваецца ў назвах сайтаў (або яго скарачэнне *bel*), мы схільныя разглядаць як варыянт выкарыстання беларускай мовы.

Сайты, якія выкарыстоўваюць сродкі беларускай мовы, вылучаны з 1000 адзінак. Такім чынам, прыкладна 10% сайтаў Беларусі выкарыстоўваюць сродкі беларускай мовы. Фактычны матэрыял характарызаваўся паводле наступных паказчыкаў: уласнабеларускія назвы, кантамінаваныя назвы, сярод якіх сродкі англійскай або рускай моў. Сайты, імя якіх уяўляе сабой беларускае слова, – 56 адзінак, на беларускай мове з элементамі англійскай – 23 сайты, на беларускай мове з элементамі рускай – 17 інтэрнэт-старонак. З 96 прааналізаваных назваў утрымліваюць слова *Belarus* або скарачэнне *bel* 42 сайты. Суадносіны вылучаных адзінак прадстаўлены на малюнку 1. Суадносіны колькасці сайтаў са словам *Belarus (bel)* да колькасці ўсіх даследаваных сайтаў. прадстаўлены на малюнку 2.

Малюнак 1 – Назвы сайтаў на беларускай мове

Малюнак 2 – Суадносіны сайтаў са словам *Belarus (bel)* у назве да астатніх даследаваных

У назвах сайтаў выкарыстоўваюцца словы, розныя паводле паходжання. Разгледжаныя сайты прадстаўлены ўласнабеларускімі (*kosht.by, uvaqa.by, peramoga.by*) або агульнаславянскімі словамі (*knihi.by, hata.by, sontsa.by*), у назвах таксама выкарыстоўваюцца безэквівалентныя ў рускамоўным дачыненні словы (*talaka.by, akavita.com*) [4]. Да гэтай жа катэгорыі ўласнабеларускіх сродкаў можна аднесці групу сайтаў, якія выкарыстоўваюць беларускія лексемы, звязаныя з географічнымі аб'ектамі (*Mazyr.by, niasvizh.by*), фальклорнымі найменнямі (*kupalinka.com, masheka.org*). Да ўласнабеларускіх сродкаў таксама можна аднесці намінацыі, вытворныя ад беларускіх слоў (*skarnik.by* – ад скарбнік, *adukaq.by* – ад слова адукацыя). Іншамоўныя словы у назвах сайтаў прадстаўлены або англійскімі або рускімі назвамі, зафіксаваны адзінкавы прыклад наймення сайта, у якім выкарыстана слова, агульнае з польскай мовай – *Pan-invest.com* [5].

Як паказваюць вынікі нашага даследавання, найменні сайтаў даюцца з арыентацыяй на беларускую, рускую або англійскую мовы, польскія словы (або словы, аднолькавыя ў беларускай і польскай мовах) ужываюцца абмежавана.

Цікава адзначыць, што прыём моўнай гульні зафіксаваны ў назвах сайтаў, якія выкарыстоўваюць сродкі беларускай мовы (*Kramamama.deal.by*) або беларускай і англійскай (*bestzmest.by, Belsteel.com*).

Бачна, што сайты з беларускімі назвамі існуюць, але іх колькасць непараўнана меншая адносна колькасці сайтаў з рускімі ці, асабліва, англійскімі назвамі. Матэрыялы даследавання паказваюць, што ў назвах сайтаў выкарыстоўваюцца пераважна ўласнабеларускія або агульнаславянскія словы. Такім чынам, сродкі беларускай мовы ў назвах сайтаў адлюстроўваюцца часцей за ўсё ў форме цэлага слова, што выступае фактарам пашырэння беларускай мовы і дазваляе грамадзянам Рэспублікі Беларусь актывізаваць увагу да нацыянальнай мовы і культуры.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Тушыньскі Д. "Маніторынг моўнай сітуацыі ў Беларусі і "Атлас моў свету, якім пагражае знікненне" Частка 2" [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://elib.bspu.by/handle/doc/13772>. – Дата доступу: 11.12.2019
2. Сервіс аналізу і правяркі трасцовасці сайтаў. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.sbur.com/>. – Дата доступу 12.12.2019.

56-я Научная Конференция Аспирантов, Магистрантов и Студентов БГУИР, Минск, 2020

3. *Интернет-каталог предприятий, организаций, учреждений Республики Беларусь. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://как.znate.ru/docs/index-22031.html?page=2>. – Дата доступу: 11.12.2019*
4. *Шкраба, І. Р. Самабытнае слова: Слоўнік беларускай безэквівалентнай лексікі (у рускамоўным дачыненні). / І. Р. Шкраба. Мінск: Беларуская Энцыклапедыя, 1994. – 222 с.*
5. *Булыка, А. М. Слоўнік іншамоўных слоў : у 2 т. / А. М. Булыка. — Мінск : БелЭн, 1999. — Т. 2 : М-Я. – 1999. – С. 399.*